

Programació
Curs 2022/2023
Departament d'economia
Nivell: 4 ESO
Iniciació a l'Activitat Emprenedora i Empresarial (IAEE)

ÍNDEX

1. Introducció. Justificació de la programació
2. Objectius de l'etapa respectiva vinculats amb la matèria o l'àmbit
3. Competències
4. Continguts
5. Criteris d'avaluació
6. Instruments d'avaluació
7. Criteris de qualificació
8. Metodologia. Orientacions didàctiques.
9. Mesures de resposta educativa per a la inclusió de l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu o amb alumnat que requereisca actuacions per a la compensació de les desigualtats.
10. Unitats didàctiques.
 1. Organització de les unitats didàctiques (objectius, continguts, criteris d'avaluació, competències, activitats d'ensenyament-aprenentatge, recursos didàctics, activitats d'avaluació i activitats de reforç i ampliació)
 2. Distribució temporal de les unitats didàctiques.
11. Elements transversals.
12. Activitats complementàries.
13. Avaluació de la pràctica docent.

1. INTRODUCCIÓ

1.1 JUSTIFICACIÓ

Fomentar l'esperit emprenedor i la iniciativa emprenedora entre la gent més jove va ser l'element clau en el Pacte Europeu per la Joventut, adoptat pel Consell Europeu en 2005. Es configura com un factor clau per al creixement, l'ocupació i la realització personal.

L'esperit emprenedor, segons la definició de la Comissió Europea, és l'habilitat d'un individu per a convertir idees en actes. Inclou la creativitat, la innovació i l'assumpció de riscos, però també la capacitat per a planificar i gestionar projectes per a aconseguir un fi. És a dir, que es tracta d'un concepte que traspasa el merament econòmic i que inclou un conjunt de competències, coneixements, actituds, qualitats, destreses i valors que mobilitzen les persones perquè contribuïsquen a la societat i asseguren el benestar de la comunitat.

L'activitat emprenedora està directament relacionada amb la competència sentit d'iniciativa emprenedora i esperit emprenedor que, l'Orde ECD/65/2015, torna a definir-la com la capacitat de transformar les idees en actes.

Per mitjà d'esta matèria l'alumnat millora la seua capacitat per a desenrotllar l'esperit emprenedor i la iniciativa empresarial treballant competències com la creativitat, la innovació, la iniciativa, el treball en equip; al mateix temps que s'endinsa en el coneixement de la dinàmica empresarial per mitjà del desenrotllament d'un projecte d'empresa.

El currículum està plantejat basant-se en el fet que esta matèria té tractament transversal en l'Educació Primària. Per això es desenrotllen estructures d'aprenentatge un poc més complexes que suposen la busca, selecció i organització d'informació, anàlisi i presa de decisions, etc.

2. OBJECTIUS GENERALS DE L'ETAPA I LA MATÈRIA

L'educació secundària obligatòria contribuirà a desenvolupar en les alumnes i els alumnes les capacitats que els permetin:

- Conèixer, assumir responsablement els seus deures i exercir els seus drets en el respecte als altres, practicar la tolerància, la cooperació i la solidaritat entre les persones i grups, exercitar-se en el diàleg, refermant els drets humans com a valors comuns d'una societat plural, oberta i democràtica, i preparar-se per a l'exercici de la ciutadania democràtica.
- Adquirir, desenvolupar i consolidar hàbits de disciplina, estudi i treball individual i en equip com a condició necessària per a una realització eficaç dels processos de l'aprenentatge i com a mitjà de desenvolupament personal.
- Fomentar actituds que afavorisquen la convivència en els àmbits escolar, familiar i social.
- Valorar i respectar, com un principi essencial de la nostra Constitució, la igualtat de drets i oportunitats de totes les persones, amb independència del seu sexe, i rebutjar els estereotips i qualsevol discriminació.

	4ESO IAEE	Curs 2022/2023	Pàgina 3 de 17
	Versió 00	Programacions	Departament d'economia

- e) Enfortir les capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les relacions amb els altres, així com rebutjar la violència, els prejudicis de qualsevol tipus, els comportaments sexistes i resoldre pacíficament els conflictes.
- f) **Desenvolupar destreses bàsiques en la utilització de les fonts d'informació per, amb sentit crític, nous coneixements. Adquirir una preparació bàsica en el camp de les tecnologies, especialment les de la informació i la comunicació.**
- g) Concebre el coneixement científic com un saber integrat que s'estructura en distintes disciplines, així com conèixer i aplicar els mètodes per identificar els problemes en els diversos camps del coneixement i de l'experiència.
- h) **Desenvolupar l'esperit emprenedor i la confiança en si mateix, la participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats, així com valorar l'esforç amb la finalitat de superar les dificultats.**
- i) Comprendre i expressar amb correcció textos i missatges complexos, oralment i per escrit, en valencià i en castellà. Valorar les possibilitats comunicatives del valencià com a llengua pròpia de la Comunitat Valenciana i com a part fonamental del seu patrimoni cultural, així com les possibilitats comunicatives del castellà com a llengua comuna de totes les espanyoles i els espanyols i d'idioma internacional. Iniciar-se, així mateix, en el coneixement, la lectura i l'estudi de la literatura d'ambdós llengües.
- j) Comprendre i expressar-se en una o més llengües estrangeres de manera apropiada.
- k) Conèixer els aspectes fonamentals de la cultura, la geografia i la història de la Comunitat Valenciana, d'Espanya i del món; respectar el patrimoni artístic, cultural i lingüístic; conèixer la diversitat de cultures i societats a fi de poder valorar-les críticament i desenvolupar actituds de respecte per la cultura pròpia i per la dels altres.
- l) Conèixer i acceptar el funcionament del cos humà i respectar les diferències. Conèixer i apreciar els efectes beneficiosos per a la salut dels hàbits d'higiene, així com de l'exercici físic i de l'adequada alimentació, incorporant la pràctica de l'esport i l'educació física per a afavorir el desenvolupament personal i social.
- m) Analitzar els mecanismes i valors que regeixen el funcionament de les societats, en especial els relatius als drets, deures i llibertats de les ciutadanes i els ciutadans, i adoptar judicis i actituds personals respecte a ells.
- n) Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum responsable, la cura dels éssers vius i el medi ambient, i contribuir a la seva conservació i millora.
- o) Valorar i participar en la creació artística i comprendre el llenguatge de les diferents manifestacions artístiques, utilitzant diversos mitjans d'expressió i representació.
- p) Analitzar i valorar, de manera crítica, els mitjans de comunicació escrita i audiovisual.

3. COMPETÈNCIES

Les distintes competències clau es desenrotllen de forma simultània i permeten que els distints aprenentatges es vagin interioritzant per a saber respondre en els múltiples contextos en què es desenrotllen.

	4ESO IAEE	Curs 2022/2023	Pàgina 4 de 17
	Versió 00	Programacions	Departament d'economia

L'àrea contribueix principalment a la **competència sentit d'iniciativa emprenedora i empresarial** a través de tots els seus continguts, tractant que l'alumne conega i valore de forma crítica les seues capacitats i les seues limitacions; desenrotlle, planifique i avalue projectes, prenga decisions, tot això per mitjà del treball cooperatiu. A més l'eix connector de tot el curs es l'empresa i l'emprenedoria.

Per la seua banda, també és molt important la **competència social i cívica** atesa la gran interacció d'esta matèria amb el món físic i la importància que se li dona a l'anàlisi de les conseqüències socials i personals de les actuacions de les empreses, així com a la detecció de necessitats no cobertes i la forma de satisfer-les amb eficiència i creant valor per a la societat.

Així mateix, s'afavorix el desenrotllament de la **competència digital** de manera transversal per mitjà del recurs continu a l'ús d'instruments informàtics i a la recerca d'informació en Internet.

La **competència en comunicació lingüística** està present en tots els blocs. Es busca que l'alumnat faça ús del llenguatge científic tècnic propi d'esta matèria, utilitzant tant el llenguatge oral com l'escrit mitjançant exposicions de treballs.

La **competència per a aprendre a aprendre** es desenrotlla en tots els blocs, a l'haver de realitzar tasques on l'alumnat aprén a buscar i seleccionar informació, a resoldre problemes i a planificar projectes.

4. CONTINGUTS, ORGANITZACIÓ DE LES UNITATS DIDÀCTIQUES

BLOC 1: Autonomia personal, iniciativa emprenedora i innovació

Unitat 1. Iniciativa emprenedora.

Unitat 2. Carrera professional i recerca de llocs de treball.

Unitat 3. El treball i les relacions laborals.

Unitat 4. La seguretat social i els riscos laborals.

BLOC 2: Projecte d'empresa.

Unitat 5. La idea de negoci i els elements de l'empresa.

Unitat 6. El pla d'empresa.

Unitat 7. La informació en la empresa.

Unitat 8. L'àrea de producció, l'àrea comercial i el marketing.

BLOC 3: Pla econòmic-financer.

Unitat 9. Formes jurídiques de les empreses.

	4ESO IAEE	Curs 2022/2023	Pàgina 5 de 17
	Versió 00	Programacions	Departament d'economia

Unitat 10. Inversió i finançament.

Unitat 11 Els impostos i la empresa.

Unitat 12 Balanç de situació i viabilitat de la empresa.

5. CRITERIS D'AVALUACIÓ.

Els criteris d'avaluació estan especificats per a cada bloc de contingut en relació amb les unitats didàctiques a l'apartat 10.1.

6. INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ.

Els instruments d'avaluació consistiran, principalment, en proves escrites compostes per preguntes i exercicis de caràcter teòric-pràctic. Aquestes proves estaran configurades per a desenvolupar al màxim les competències que el currículum oficial vincula amb la matèria.

També es tindran en compte la participació en classe en activitats com debats, exposicions o col·loquis, així com el treball diari. Un altre element d'avaluació seran els treballs, individuals o en grup, lliurats al professor o exposats a la resta de la classe mitjançant la utilització de recursos digitals. Especial importància tindran els projectes empresarials que s'utilitzaran com a eix vertebrador dels continguts propis de l'assignatura. De forma subsidiària també computaran a l'avaluació aspectes com el comportament i l'actitud a classe, la puntualitat i l'assistència.

La relació dels instruments d'avaluació amb els criteris d'avaluació s'especifica a l'apartat 10.1.

7. CRITERIS DE QUALIFICACIÓ.

Criteris de qualificació. A partir de la ponderació dels distints instruments de qualificació s'especifiquen els criteris de qualificació.

	4ESO IAEE	Curs 2022/2023	Pàgina 6 de 17
	Versió 00	Programacions	Departament d'economia

- a. La ponderació serà la següent:
 - ➔ Proves escrites: 60%
 - ➔ Participació a classe i treball diari: 20%
 - ➔ Treballs i projectes individuals o de grup: 20%
- b. Respecte a la nota final, aquesta serà la mitjana aritmètica de les tres avaluacions del curs.
- c. Es realitzaran un mínim de dues proves escrites per avaluació que seran de caràcter teòric-pràctic. Serà necessari obtenir una **nota mínima de 4 sobre 10 en cadascuna de les proves escrites** per a poder aprovar l'avaluació. Per a aprovar l'avaluació l'alumne haurà d'obtenir com a mínim una nota mitjana de 5 sobre 10 atenent a la ponderació especificada a l'apartat a).
- d. Addicionalment es realitzarà una prova escrita de recuperació al final del primer i del segon trimestre, per tal de recuperar aquelles parts que l'alumne haja suspès, en cas de que la seua nota mitjana siga inferior a 5. Els alumnes que hagen obtingut una nota mitja superior al 5 podran sol·licitar la realització de la prova escrita per pujar la nota.
- e. Existeix la possibilitat de fer repetir treballs o de realitzar d'altres nous proposats pel professorat en cas de que la nota de cadascun dels exàmens realitzats al trimestre siga superior a 4,5 i que la mitjana resultant d'aplicar la ponderació especificada a l'apartat a) siga inferior a 5. Aquesta mesura estarà supeditada al **criteri del professor**, considerant l'actitud dels alumnes així com l'evolució mostrada al procés d'ensenyament-aprenentatge.
- f. Per a aprovar, independentment de la nota mitjana, l'alumne haurà de lliurar al professor els treballs que aquest haja indicat com a obligatoris. Els treballs seran originals i hauran de demostrar un nivell mínim en concordança a l'assignatura.
- g. Per altra banda, s'incorpora una penalització per a les faltes d'assistència injustificades o justificades indegudament de 0,15 punts per cadascuna.

8. METODOLOGIA. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES I RECURSOS

METODOLOGIA DOCENT

En relació a la metodologia, s'incorporen plantejaments metodològics i didàctics coherents amb el desenrotllament de les competències, l'aprenentatge en contextos reals dels elements transversals i dels continguts de la matèria.

Per tant, la metodologia potencia l'aprenentatge per competències, que es contempla com a coneixement en la pràctica, a través de la participació activa en la societat, tant en el context educatiu formal, com en els no formals. Per tant, s'afavoriran aprenentatges basats en la interacció a través del diàleg, la contextualització en l'entorn més pròxim i el treball cooperatiu. Tot això, a partir d'estratègies d'exposició, d'investigació o indagació i d'observació que facen aplicable allò que s'ha après en la vida real.

Tota intervenció educativa ha de tenir en compte els coneixements previs dels alumnes i el seu interès per saber i aprendre; només així, s'aconseguiran aprenentatges funcionals, gràcies als quals podran traduir els continguts al seu propi

	4ESO IAEE	Curs 2022/2023	Pàgina 7 de 17
	Versió 00	Programacions	Departament d'economia

llenguatge, utilitzar-los en altres àrees i aprofitar el que s'ha après per seguir aprenent: en definitiva, adquirir les competències necessàries per a completar aquesta nova etapa educativa.

Per desenvolupar les capacitats i habilitats, la metodologia docent es concretarà a través dels diferents tipus d'activitats i de les diferents maneres de presentar els continguts en cada unitat didàctica. Considerem que aquests mitjans són el millor element per despertar l'interès sobre un tema, motivar, contextualitzar un contingut i transferir el seu aprenentatge a altres àmbits de la seva vida quotidiana.

El expressat anteriorment es traduirà a l'aula desenvolupant les unitats d'acord amb el següent esquema de treball:

♣ **Introducció a la unitat de treball per tal de motivar els alumnes / es.** Exposició per part del professor dels continguts que es van treballar, per tal de proporcionar una visió global de la unitat que ajude els alumnes a familiaritzar-se amb el tema que es tractarà.

♣ **Anàlisi dels coneixements previs dels alumnes / es.** A través d'una sèrie de preguntes inicials en cada unitat, el professor realitzarà una avaluació preliminar dels coneixements de partida dels alumnes. D'aquesta manera, l'alumnat entrarà en contacte amb el tema i el professor identificarà els coneixements previs que posseeix el grup, de manera que podrà introduir les modificacions necessàries per a atendre les diferències i, sobretot, per prevenir-les.

♣ **Exposició de continguts i desenvolupament de la unitat.** El professor desenvoluparà els continguts essencials de la unitat didàctica, mantenint l'interès i fomentant la participació de l'alumnat. Quan ho estime oportú, i en funció dels interessos, demandes, necessitats i expectatives dels alumnes, podrà organitzar el tractament de determinats continguts de forma agrupada, o reestructurar de manera que els facilite la realització d'aprenentatges significatius.

♣ **Treball individual dels alumnes / as desenvolupant les activitats proposades.** Els alumnes realitzaran diferents tipus de activitats, per assimilar i reforçar el que s'ha après. Aquestes activitats se succeeixen en el desenvolupament dels continguts, refermant els conceptes principals i la generalització dels mateixos. Tot això realitzat sota la supervisió personal del professor, que analitzarà les dificultats i orientarà i proporcionarà les ajudes necessàries.

♣ **Treball en petits grups per fomentar el treball cooperatiu.** Els alumnes duran a terme activitats en petits grups per desenvolupar un treball cooperatiu que els servirà també per millorar la iniciativa i la investigació. Amb aquest tipus d'activitats estarem fomentant les competències pròpies del Batxillerat. No obstant aquests tipus d'activitats es podran realitzar sempre que no es vegi afectada la distància social preceptiva i que els alumnes disposen de mitjans i recursos que els permeten dur a terme els esmentats treballs des de casa.

♣ **Varietat d'instruments didàctics.** La presència de diferents formats (llibre de l'alumne, recursos digitals; textos continus i discontinus; quadres, gràfiques, esquemes, etc.) en el procés d'ensenyament-aprenentatge contribueix a desenvolupar les capacitats i les habilitats de l'alumnat, així com a enriquir el seu experiència d'aprenentatge i comprensió.

♣ **Tècniques específiques de la matèria.** Els projectes i investigacions que es proposin a l'aula serviran per presentar les diferents tècniques que es fan servir en l'estudi de la matèria. Aquestes tècniques ajudaran els alumnes a experimentar i reflexionar sobre els diferents tipus de mètodes i instruments utilitzats, no només en aquesta matèria, sinó també, en altres contextos en què pugui ser rellevant el seu coneixement i utilització.

♣ **Resum i síntesi dels continguts de la unitat.** En finalitzar cada lliçó s'intentarà vincular els continguts estudiats en la unitat, mitjançant un mapa conceptual, amb els conceptes principals i la relació entre ells; d'aquesta manera, es sintetitzaran les principals idees exposades i es repassarà allò que els alumnes han comprès.

♣ **Mesures dirigides a la sensibilització, prevenció i erradicació de violència i discriminació per causa d'intolerància, especialment referida a condicions de diversitat funcional, gènere, orientació i identitat sexual, ètnia o creences religioses.** Entre d'altres, el departament d'economia pren mesures com les següents: realitzar activitats de sensibilització; utilitzar llenguatge inclusiu durant les classes i als materials; vigilar les interaccions entre alumnes;

	4ESO IAEE	Curs 2022/2023	Pàgina 8 de 17
	Versió 00	Programacions	Departament d'economia

sancionar expressions, paraules o actituds pejoratives o inadequades; realitzar debats i col·loquis sobre successos d'actualitat des d'una perspectiva que afavoreixi la inclusió i la igualtat.

♣ **Mesures per a difondre les bones pràctiques en l'ús de les TIC.** Entre d'altres, el departament d'economia pren mesures com les següents: establir protocols de validació i contrast de la informació obtinguda per internet; explicar i aplicar pautes per l'autoprotecció de les dades privades; aplicar protocols per evitar l'ús de llocs web no segurs; informar i explicar sobre les principals indicacions de la llei de protecció de dades envers l'ús de les TIC; reflexionar sobre les conseqüències de difondre imatges o vídeos privats; prevenir i identificar problemes d'addicció en l'ús de dispositius TIC així com informar i facilitar l'accés sobre les diverses opcions per a tractar-los.

ORGANITZACIÓ DELS RECURSOS

En el procés d'ensenyament-aprenentatge es tindran en compte totes aquelles mesures que organitzin i facin servir de manera adequada els recursos de què disposa el centre. Podem destacar entre d'altres:

a) **Agrupaments de l'alumnat:** proporcionaran un millor aprofitament de les activitats proposades, constituint una eina útil per a adequar la metodologia a les necessitats dels alumnes. Així mateix, la diversitat d'agrupaments ha de respondre a les possibilitats i recursos del centre, ser flexibles per realitzar modificacions puntuals en determinades activitats. Aquestes agrupacions estaran subjectes a les restriccions de prevenció sanitària imposades com a conseqüència de la pandèmia. No obstant es podran organitzar grups per a treballar des de casa de forma on line.

b) **Organització d'espais i temps:** permetrà la interacció grupal, encara que el contacte individual estiga restringit, propiciant activitats compartides i autònomes, i afavorirà l'exploració, el descobriment i les activitats lúdiques i recreatives en altres espais diferents de en cas de que aquests estiguen disponibles i no hi hagi restricció a la mobilitat.

Pel que fa a la distribució del temps cal tenir en compte:

1) l'elaboració d'un horari general d'acord amb el desenvolupament de les matèries, respectant les característiques maduratives dels alumnes

2) la confecció d'un horari docent que permetrà les activitats de coordinació, tutoria, orientació, reforços educatius, atenció individualitzada a pares, activitats formatives, etc.

3) durant aquest curs serà necessari optimitzar el temps disponible a l'aula i planificar correctament els continguts a desenvolupar mitjançant treball a casa per a garantir la correcta assimilació dels continguts mínims.

c) **Determinació de materials curriculars i recursos didàctics:** a través d'una sèrie de directrius generals l'equip docent avaluarà i seleccionarà aquells materials i recursos que més s'adeqüen al seu model didàctic i a la intervenció educativa del centre. Podem establir una sèrie de criteris que guiïn aquesta anàlisi:

- Concordança entre els objectius proposats i aquells enunciats en el projecte curricular.
- Coherència dels continguts proposats amb els objectius.
- Seqüenciació progressiva dels continguts amb una adequada correspondència al nivell educatiu.
- Adequació als criteris d'avaluació i al context educatiu del centre i a la situació d'excepcionalitat que d'enguany.
- Varietat d'activitats, de diferent tipologia, per atendre les diferències individuals.
- Claredat en l'exposició i riquesa gràfica.
- Altres recursos que puguin facilitar l'activitat educativa material complementari en diferents suports: documents fotocopiables o penjats a les plataformes moodle a disposició d'alumnes i professors, o d'altres de caràcter audiovisual.

	4ESO IAEE	Curs 2022/2023	Pàgina 9 de 17
	Versió 00	Programacions	Departament d'economia

9. Mesures de resposta educativa per a la inclusió de l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu o amb alumnat que requerisca actuacions per a la compensació de les desigualtats.

Tal com s'indica en el preàmbul del *Decret 104/2008*, la Constitució espanyola reconeix a totes les persones el dret a l'educació i confia als ens públics que promoguin les condicions perquè aquest dret sigui gaudit en igualtat de condicions per part de *tots els ciutadans*. Per tant, és necessari que tota la comunitat educativa estigui involucrada activament en garantir l'eficàcia d'aquest dret fonamental.

Per la seva banda, l'article 13 *del Decret* descriu com a part de l'acció docent, i en l'àmbit escolar la detecció de barreres i necessitats d'aprenentatge. A més, indica el propi article que el procés d'identificació hauria de ser més incisiu en temps de canvi i transició. No obstant això, l'article també diu que la identificació de necessitats específiques de suport educatiu correspon a serveis d'orientació especialitzats.

Per tant, s'ha d'atendre a les següents qüestions:

En primer lloc, s'ha de prestar atenció a la detecció de barreres i necessitats d'aprenentatge, tot i que és habitual que aquesta detecció no es faci a aquestes edats, però ja s'ha fet en etapes anteriors.

En segon lloc, caldrà conèixer les mesures de resposta educativa que existeixen. És l'article 14 *del Decret 104/2018* que classifica aquestes mesures en 4 nivells de resposta. El nivell 1 és el que estaria dirigit a tota la comunitat educativa, un exemple seria considerar si el pati del centre està adaptat. El nivell 2 s'adreça a totes les classes d'estudiants i grups, i inclouria mesures com la distribució a l'aula o les activitats d'expansió i reforç per al desenvolupament de les competències.

Pel que fa al nivell 3, és per als estudiants que requereixen una resposta diferenciada que impliquen suports ordinaris addicionals. Aquestes mesures es poden dur a terme en diferents àrees, com ara les següents:

Pel que fa als espais, la ubicació de l'estudiant en llocs estratègics.

Pel que fa als objectius i continguts, la priorització d'alguns sobre altres o canvis en la temporalització i seqüenciació dels mateixos.

Pel que fa a la selecció de materials curriculars, l'adaptació d'aquests pel que fa a la seva estructuració i l'ús de fulls de reforç específics.

Pel que fa a la metodologia, diferents mesures, com l'adaptació al ritme de l'estudiant, la incorporació d'explicacions específiques en les activitats o suport visual, l'ús de reforç positiu o la millora de les activitats en què l'estudiant treballa de forma autònoma.

Casos concrets serien els dels estudiants amb dislèxia per als quals tractarien de reduir la càrrega de les declaracions i exercicis escrits i avaluar la interacció oral. Per als estudiants amb dèficits d'atenció o hiperactivitat, les mesures que van ajudar a centrar l'atenció en les explicacions i fomentar la participació activa de les classes estarien influenciades. Per als estudiants amb trets de TEA mesures que afavoreixen la integració com la tutoria entre iguals, a més de l'ús de reforços motivadors, la definició específica de normes i procediments i suport individualitzat. Finalment, també podríem referir-nos a estudiants amb altes capacitats per als quals se'ls podria aplicar un programa d'enriquiment curricular.

	4ESO IAEE	Curs 2022/2023	Pàgina 10 de 17
	Versió 00	Programacions	Departament d'economia

Pel que fa al nivell 4, consisteix en mesures dirigides a estudiants amb necessitats específiques que requereixen una resposta personalitzada extraordinària que impliqui suport especialitzat addicional. Seria, per exemple, el cas dels estudiants auditats o amb discapacitat visual que necessitaven mesures tècniques d'adaptació.

Finalment, cal recordar que segons l'article 40.2 *del Decret 87/2015* s'estableix que entre les mesures de caràcter extraordinari hi ha la flexibilitat de l'estructura de les assignatures en cada curs, encara que sense afectar els elements preceptius del pla d'estudis.

10. UNITATS DIDÀCTIQUES

10.1 Organització de les unitats didàctiques (objectius de la unitat, continguts, criteris d'avaluació, competències, activitats d'ensenyament-aprenentatge, recursos didàctics, activitats d'avaluació i activitats de reforç i ampliació)

Bloc 1: Autonomia personal, iniciativa emprendedora i innovació

CONTINGUTS	UD 1. Iniciativa emprendedora.	UD 2. Carrera professional i recerca de llocs de treball.	UD 3. El treball i les relacions laborals.	UD 4. La seguretat social i els riscos laborals.
	1. La iniciativa emprendedora. 2. Qualitats de l'emprenedor. 3. Requisits per a treballar.	1. La actividad econòmica 2. La teua carrera profesional. 3. La recerca de treball	1. El treball: drets i obligacions. 2. El contracte de treball. 3. La negociació col·lectiva.	1. El sistema de la Seguretat Social. 2. La acció protectora de la Seguretat Social. 3. Obligacions d'empreses i treballadors. 4. La salut laboral i els riscos laborals.
Continguts mínims		Criteris d'avaluació		Competències
Autonomia. La iniciativa emprendedora: l'emprenedor i l'empresari en la societat. Qualitats i destreses de l'emprenedor. Autoconeixement. Interessos, aptituds i motivacions per a la carrera professional. Itineraris formatius i carreres professionals. El procés de presa de decisions. Procés de busca d'ocupació en empreses del sector. L'autoocupació. Els drets i deures dels treballadors. Dret del treball. Drets i deures derivats de la relació laboral. Contracte de treball. Negociació col·lectiva.		BL1.1: 1. Reconèixer els interessos i les destreses d'autoconsciència, autoregulació i motivació associades a la iniciativa emprendedora i diferenciar els requeriments dels diferents exercicis laborals: funcionariat, professionals liberals, professionals tècnics, acadèmics, etc., a més de diferenciar les activitats empresarials per sectors. BL1.2. Elaborar un itinerari vital propi atenent la carrera professional i les possibilitats d'ocupació i autoocupació relacionant-ho amb les habilitats personals i interessos i les diferents alternatives de formació tècnica i acadèmica al llarg de la vida. BL1.3. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres generant implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.		CSC SIEE CAA SIEE CSC CAA SIEE

Seguretat Social. Obligació de cotitzar i acció protectora. Principals prestacions: Desocupació, Incapacitat temporal i d'altres.	BL1.4. Buscar i seleccionar informació a partir d'una estratègia de filtratge i de forma contrastada en mitjans digitals com a pàgines web especialitzades, registrant-la en paper de forma curosa o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i servicis de la xarxa.	CD
Riscos laborals. Normativa. Gestió de la prevenció en l'empresa. Mesures de prevenció i protecció. Primers auxilis.	BL1.5. Reconèixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.	CCLI

Competències del currículum

CCLI: competència comunicació lingüística.. **CD:** competència digital. **CAA:** competència aprendre a aprendre. **CSC:** competències socials i cíviques. **SIEE:** sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

Recursos didàctics	Activitats d'ensenyament-Aprenentatge	Activitats d'avaluació	Activitats de reforç	Activitats d'ampliació
- Llibre de text: <i>Emprenedoria</i> per a 4ESO (ed. Mc Graw Hill) de J. Alfaro y M. Pina. -Textos aportats pel departament. -Exercicis i casos pràctics aportats pel professorat del departament. -Projectes d'empresa d'exemple aportats pel departament -Material audiovisual.	-Activitats del llibre de referencia (relacionar conceptes i identificar casos en l'entorn econòmic). -Activitats que desenvolupen les distintes competències. -Realització d'esquemes i resums.	- Exàmens. Es fonamentaran, principalment en les activitats explicades i resoltes durant les classes. -Projecte empresarial - Participació en la correcció d'activitats.	-Realització d'esquemes. -Revisió de lèxic característic de les unitats. -Exercicis pràctics relacionats amb la competència matemàtica.	-Comentaris d'articles. -Realització de fitxes i comentaris sobre pel·lícules o documentals. -Ampliació de projectes

Bloc 2: Projecte d'empresa.

CONTINGUTS

UD 5. La idea de negoci i els elements de la empresa. 1. La empresa: elements i estructura 2. Les variables de la iniciativa empresarial. 3. La idea de negoci i les oportunitats empresarials. 4. Ajudes a la creació de empreses	UD 6. El pla d'empresa. 1. El desenvolupament del pla de empresa. 2. Orientacions per a crear el teu pla de empresa.	UD 7. La informació en la empresa. 1. La informació comptable. 2. Documents relacionats amb la compravenda. 3. La correspondència comercial.	UD 8. L'àrea de producció, l'àrea i el marketing. 1. Les activitats bàsiques del projecte emprenedor. 2. L'àrea de producció. 3. L'àrea comercial.	UD 9. Formes jurídiques de les empreses. 1. Tipus d'empresa. 2. Com ficar la empresa en funcionament. 3. Recolzament i assessorament a la creació d'empreses.
---	---	--	--	---

Continguts mínims	Criteris d'avaluació	Competències
La idea de projecte d'empresa. Creativitat i innovació. Avaluació de la idea. L'entorn i la funció social de l'empresa. Emprenedoria social. Elements i estructura de l'empresa. El pla d'empresa. Estructura. Tipus d'empresa segons la seua forma jurídica. L'elecció de la forma jurídica.	BL2.1. Crear un projecte d'empresa en l'aula descrivint les característiques internes i la seua relació amb l'entorn, així com la seua funció social, identificant els elements que constitueixen la seua xarxa logística com proveïdors, clients, sistemes de producció i comercialització i xarxes d'emmagatzematge, entre d'altres. BL2.2. Descriure les diferents formes jurídiques de les empreses, relacionant en cada una les responsabilitats legals, així com amb les exigències de capital i triar-ne la més adequada.	CSC SIEE CSC SIEE CSC SIEE

<p>Principals variables per a la determinar la seua elecció.</p> <p>Tràmits de posada en marxa d'una empresa. Ajudes i suport a la creació d'empreses Les activitats en l'empresa.</p> <p>La funció de producció. La funció comercial i de màrqueting.</p> <p>Informació en l'empresa. La informació comptable. La informació de recursos humans. Els documents comercials de cobrament i pagament. L'arxiu.</p>	<p>BL2.3. Relacionar els distints tràmits de posada en marxa d'una empresa classificant-los segons l'administració on es realitzen i recopilar les distintes ajudes a la creació d'empreses valent-se de mitjans telemàtics.</p> <p>BL2.4. Descriure activitats de producció i comercialització pròpies del projecte d'empresa creat.</p> <p>BL2.5. Organitzar la informació de les distintes àrees del projecte d'empresa aplicant els mètodes corresponents a la tramitació documental empresarial.</p> <p>BL2.6. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, recolzar companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p>	<p>CSC</p> <p>SIEE</p> <p>CAA</p> <p>CCLI</p> <p>SIEE</p> <p>CAA</p> <p>CSC</p>
--	--	---

Competències del currículum

CCLI: competència comunicació lingüística. **CMCT:** competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia. **CD:** competència digital. **CAA:** competència aprendre a aprendre. **CSC:** competències socials i cíviques. **SIEE:** sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

Recursos didàctics	Activitats d'ensenyament-Aprenentatge	Activitats d'avaluació	Activitats de reforç	Activitats d'ampliació
<p>- Llibre de text: <i>Emprenedoria</i> per a 4ESO (ed. Mc Graw Hill) de J. Alfaro y M. Pina.</p> <p>-Textos aportats pel departament.</p> <p>-Exercicis i casos pràctics aportats pel professorat del departament.</p> <p>-Projectes d'empresa d'exemple aportats pel departament</p> <p>-Material audiovisual.</p>	<p>-Activitats del llibre de referencia (relacionar conceptes i identificar casos en l'entorn econòmic).</p> <p>-Activitats que desenvolupen les distintes competències.</p> <p>-Realització d'esquemes i resums.</p>	<p>- Exàmens. Es fonamentaran, principalment en les activitats explicades i resoltes durant les classes.</p> <p>-Projecte empresarial</p> <p>- Participació en la correcció d'activitats.</p>	<p>-Realització d'esquemes.</p> <p>-Revisió de lèxic característic de les unitats.</p> <p>-Exercicis pràctics relacionats amb la competència matemàtica.</p>	<p>-Comentaris d'articles.</p> <p>-Realització de fitxes i comentaris sobre pel·lícules o documentals.</p> <p>-Ampliació de projectes</p>

Bloc 3: Pla econòmic-financer

CONTINGUTS	UD 10. Inversió i finançament.	UD 11. Els impostos i la empresa.	UD 12. Balanç de situació i viabilitat de la empresa.
	<p>1. La inversió.</p> <p>2. Fonts de finançament.</p>	<p>1. Els impostos.</p> <p>2. Les obligacions fiscals.</p> <p>3. Impostos que afecten a les empreses.</p>	<p>1. El patrimoni de la empresa.</p> <p>2. Viabilitat econòmica i financera de la empresa.</p>

Continguts mínims	Criteris d'avaluació	Competències
<p>Pla d'inversions. Inversions en actiu no corrent i en actiu corrent.</p> <p>Fonts de finançament de les empreses. Externes (bancs, ajudes i subvencions, microcrèdits, crowdfunding, business angels) i internes (accionistes, inversors, aplicació de beneficis).</p> <p>Productes financers i bancaris per a pimes. Comparació.</p>	<p>BL3.1. Relacionar les principals inversions del projecte d'empresa classificant-les segons la seua ubicació en un balanç de situació.</p> <p>BL3.2. Identificar les distintes fonts de finançament de les empreses i comparar els distints productes financers existents en el mercat i seleccionar-ne els més adequats per al projecte.</p> <p>BL3.3. Diferenciar els impostos que afecten les empreses, el seu moment de pagament i argumentar sobre la importància de la seua contribució per al bé comú.</p>	<p>CMCT</p> <p>SIEE</p> <p>CMCT</p> <p>SIEE</p> <p>CSC</p> <p>SIEE</p>

Planificació financera de les empreses. Estudi de viabilitat economicofinancera. Projectió de l'activitat. Instruments d'anàlisi. Ràtios bàsiques. Els impostos que afecten les empreses. El calendari fiscal. Fiscalitat i equitat.	BL3.4. Utilitzar eficaçment les tecnologies de la informació i la comunicació en el procés d'aprenentatge, per a buscar, seleccionar i organitzar informacions relacionades amb els continguts del curs, i comunicar els resultats i conclusions en el suport més adequat.	CD CAA CCLI
---	--	-------------------

Competències del currículum

CCLI: competència comunicació lingüística. **CMCT:** competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia. **CD:** competència digital. **CAA:** competència aprendre a aprendre. **CSC:** competències socials i cíviques. **SIEE:** sentit d'iniciativa i esperit emprenedor. **CEC:** consciència i expressions culturals.

Recursos didàctics	Activitats d'ensenyament-Aprenentatge	Activitats d'avaluació	Activitats de reforç	Activitats d'ampliació
- Llibre de text: <i>Emprenedoria</i> per a 4ESO (ed. Mc Graw Hill) de J. Alfaro y M. Pina. - Textos aportats pel departament. - Exercicis i casos pràctics aportats pel professorat del departament. - Projectes d'empresa d'exemple aportats pel departament - Material audiovisual.	- Activitats del llibre de referencia (relacionar conceptes i identificar casos en l'entorn econòmic). - Activitats que desenvolupen les distintes competències. - Realització d'esquemes i resums.	- Exàmens. Es fonamentaran, principalment en les activitats explicades i resoltes durant les classes. - Projecte empresarial - Participació en la correcció d'activitats.	- Realització d'esquemes. - Revisió de lèxic característic de les unitats. - Exercicis pràctics relacionats amb la competència matemàtica.	- Comentaris d'articles. - Realització de fitxes i comentaris sobre pel·lícules o documentals. - Ampliació de projectes

10.2 DISTRIBUCIÓ TEMPORAL DE LES UNITATS

UD	TÍTOL		DURADA
1	Unitat 1. Iniciativa emprenedora.	1r trimestre	8 hores aprox.
2	Unitat 2. Carrera professional i recerca de llocs de treball.	1r trimestre	8 hores aprox.
3	Unitat 3. El treball i les relacions laborals.	1r trimestre	8 hores aprox.
4	Unitat 4. La seguretat social i els riscos laborals.	1r trimestre	8 hores aprox.
5	Unitat 5. La idea de negoci i els elements de l'empresa.	2n trimestre	8 hores aprox.
6	Unitat 6. El pla d'empresa.	2n trimestre	8 hores aprox.
7	Unitat 7. La informació en la empresa.	2n trimestre	8 hores aprox.
8	Unitat 8. L'àrea de producció, l'àrea comercial i el marketing.	2n trimestre	8 hores aprox.
9	Unitat 9. Formes jurídiques de les empreses.	3r trimestre	8 hores aprox.
10	Unitat 10. Inversió i finançament.	3r trimestre	8 hores aprox.

11	Unitat 11 Els impostos i la empresa.	3r trimestre	8 hores aprox.
12	Unitat 12 Balanç de situació i viabilitat de la empresa.	3r trimestre	8 hores aprox.

11. ELEMENTS TRANSVERSALS

Pel que fa als elements transversals, els següents elements de l'article 7.9 del Decret 87/2015 són:

- Promoure la lectura. Comprensió lectora. Expressió oral i escrita.
- Comunicació audiovisual. les TIC.
- Emprenedoria.
- Educació cívica i constitucional.

Els elements transversals (a), (b) i (c) es desenvolupen com a competències clau. Pel que fa a l'educació cívica i i constitucional, es desenvolupa en part com una competència social i cívica. No obstant això, pel que fa a aquest últim no podem deixar de referir-nos a certs valors que tenen un pes especial en el tema. A continuació s'explica com es destaquen els aspectes següents:

- Educació ambiental:** donat que es posa èmfasi en la importància de l'ús de recursos escassos, advocant per un model de creixement sostenible i articulant mesures per combatre la contaminació i protegir el medi ambient.
- Educació com a consumidor:** Creant la importància de les decisions individuals com a consumidors i educant en un model de consum més respectuós amb els drets socials, el medi ambient i l'estabilitat emocional.
- Educació per a la Igualtat d'oportunitats:** denunciar situacions de discriminació negativa i defensar el dret de les persones a desenvolupar una vida digna sense que la condició econòmica personal sigui un impediment per a l'aplicació efectiva dels drets. A més, es posa èmfasi en la necessitat d'establir polítiques que promoguin la igualtat de gènere, especialment pel que fa al món laboral i empresarial.
- Educació per la Pau:** Posant l'accent en la importància del desenvolupament econòmic per a la cohesió social. També promou la consecució de relacions de comerç just que promoguin la comprensió entre països.

12. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

Activitats proposades:

1. Activitat visita empresa tecnològica (Inelcom). Adreçat a **tot l'alumnat, però preferentment al de batxillerat**. Activitat prevista amb l'objectiu d'identificar els diferents departaments de l'empresa, administració, producció, comercialització i recursos humans.

2. Activitat visita planta de Residus COR de la Costera. Xàtiva. Adreçat a **tot l'alumnat, però preferentment al de batxillerat**. Activitat prevista amb l'objectiu d'identificar l'aplicació de les

	4ESO IAEE	Curs 2022/2023	Pàgina 15 de 17
	Versió 00	Programacions	Departament d'economia

tècniques de logística a l'eliminació de residus, i amb l'objectiu de valorar l'impacte ambiental de l'activitat econòmica.

3. La política comercial i línia i gama de producte. Treballar a l'**ESO, Iniciativa Empresarial**. Activitat on s'ha de treballar els conceptes a peu de carrer. Es compararan els productes del sector de la restauració i valorar les diferències en el preu dels elements diferenciadors. El producte escollit seran els entrepans.

4. Activitat Anàlisi del mercat de perruqueria. Adreçat a l'alumnat **d'ESO, Iniciativa Empresarial**. Consistirà en realitzar una enquesta per obtenir informació primària sobre els hàbits del consum del servei de perruqueria a Xàtiva. Concretament s'analitzarà la freqüència del consum, per edat i sexe del servei de perruqueria. Després es realitzarà anàlisi de dades a classe per obtenir resultats favorables o desfavorables per la creació del negoci.

5. Activitat Anàlisi del mercat de restauració. Adreçat a l'alumnat **d'ESO, Iniciativa Empresarial**. Consistirà en realitzar una enquesta per obtenir informació primària sobre els hàbits del consum del servei de la restauració a Xàtiva. Concretament s'analitzarà la freqüència del consum, per edat i sexe del servei de restauració. Després es realitzarà l'anàlisi de dades a classe per obtenir resultats favorables o desfavorables per la creació del negoci.

6. Activitat promoció del producte. Adreçat a l'alumnat **d'ESO, Iniciativa Empresarial**. Es tracta d'observar a peu de carrer els diferents conceptes de promoció, publicitat, marxandatge els diferents conceptes emprats pels negocis a Xàtiva.

7. Visita al centre ocupacional d'Aspromivise. Adreçat a l'alumnat d'ESO, Asignatures d'**Iniciativa Empresarial i d'Economia**, per a treballar els conceptes d'inclusió, de responsabilitat social corporativa i de processos productius adaptats a les característiques de persones amb diversitat funcional.

8. Activitat xerrada sobre cultura emprenedora a càrrec dels tècnics del PATEC "Pacte Territorial la Costera-Canal". Adreçada a **tot l'alumnat del departament** en sessions diferenciades per nivells i que es durà a terme en el centre. Es parla sobre emprenedoria i es contenen casos d'èxit al temps que s'explica el funcionament d'eines tècniques a aplicar per a definir un model de negoci.

Nota: Aquestes activitats es podran realitzar o no, segons la disponibilitat de les empreses i institucions implicades i sempre que les circumstàncies derivades de la crisi sanitària del COVID-19 ho permeten. També dependrà de la valoració que el professorat del departament faci dels grups afectats i sobre la pertinència de realitzar sortides amb l'alumnat.

13. INDICADORS DE LA VALORACIÓ DE LA PRÀCTICA DOCENT

	4ESO IAEE	Curs 2022/2023	Pàgina 16 de 17
	Versió 00	Programacions	Departament d'economia

Trimestralment cada component del departament realitzarà una valoració respecte de la pràctica docent amb els seus respectius grups, que inclourà:

- Anàlisi dels resultats, amb els següents ítems:
 - Percentatge d'aprovat i suspesos.
 - Nota mitjana.
 - Desviació típica.
 - Distribució percentual de notes
 - Causes que expliquen els resultats
 - Evolució dels resultats respecte a les avaluacions precedents.
- Descripció de les característiques i evolució del grup i valoració de l'adequació de la metodologia aplicada respecte a les característiques del grup
- Propostes de millora.
- Seguiment de la programació, amb el següent esquema:

UNITAT DIDÀCTICA	REALITZACIÓ D'ACTIVITATS PREVISTES (%)	REALITZADES NO PROGRAMADES	NO REALITZADES	MOTIU

La programació és un document dinàmic, una proposta de treball, la qual s'ha adaptar a les necessitats de l'alumnat no previstes a inici de curs.

El professorat del departament realitzarà a inici de curs la fitxa d'inici de curs on farà referència als aspectes a treballar diferents d'aquesta programació.